

Recenzja

L. N. VASILEVA (red.). 2006. **Flora, rastitel'nost' i mikrobiota zapovednika „Ussurijskij”** [Flora, vegetation and mycobiota of the reserve “Ussuriysky”]. 300 str. + 10 nienumerowanych stron z kolorowymi tablicami, 50 kolorowych zdjęć. Miękka oprawa, format 21,5 × 14,2 cm. Dalnauka, Vladivostok. Cena: nie podano. ISBN 5-8044-0735-X.

Jednym z najlepiej poznanych pod względem przyrodniczym obszarów rosyjskiego Dalekiego Wschodu jest Kraj Nadmorski, leżący między rzeką Ussuri i dolnym biegiem Amuru na zachodzie a Morzem Japońskim i Cieśniną Tatarską na wschodzie. W jego wschodniej części znajduje się nadmorskie pasmo górskie Sichote-Aliń, zbudowane ze skał krystalicznych i osadowych, które ciągnie się w pasie o szerokości 250 km na przestrzeni 1200 km, od Amuru na północy po Zatokę Piotra Wielkiego na południu, jedną z największych na świecie osłoniętych zatok, nad którą leży Władywostok. Stanowi ono dział wodny między zlewiskami Morza Japońskiego i Ochockiego i osiąga najwyższe wysokości w części północnej (Tardoki Jani – 2077 m n.p.m.), podczas gdy na południu najwyższe sopki nieco tylko przekraczają 1300 m n.p.m. Panuje tu umiarkowany chłodny klimat z wpływami monsunu pacyficznego, z chłodnymi zimami i prawie stałymi północnymi wiatrami wiejącymi od ładu oraz ciepłymi i wilgotnymi latami z południowymi wiatrami wiejącymi od morza.

Najwyższe szczyty Sichote-Aliń są płaskie i nagie, a dolne partie gór porastają gęste lasy iglaste w wyższych i lasy mieszane w niższych partiach. W południowej części wyróżniane są liczne typy lasów limbowo-wielkolistnych, w których dominują drzewa szpilkowe, m.in. limba koreańska (*Pinus koraiensis* Siebold & Zucc.), olbrzymia jodła mandżurską (*Abies holophylla* Maxim.), modrzew Gmelina (*Larix gmelinii* (Rupr.) Rupr.) i świerk ajański (*Picea ajanensis* (Lindl. & Gord.) Carr.) oraz drzewa liściaste, takie jak: dąb mandżurski (*Quercus mongolica* Ledeb.), brzoza daurska (*Betula davurica* Pall.), brzoza żeberkowana (*B. costata* Trautv.), wiąz łopatomaty (*Ulmus laciniata* (Trautv.) Mayr), lipa mandżurska (*Tilia amurensis* Rupr.) i klon drobnolistny (*Acer mono* Maxim.). Najlepiej zachowane zbiorowiska leśne Kraju Nadmorskiego są chronione w państwowym rezerwacie przyrody „Ussurijski” im. V. L. Komarowa, nazwanym na cześć wybitnego rosyjskiego botanika, który jako pierwszy badał te tereny w 1913 roku.

Rezerwat „Ussurijski” zajmuje powierzchnię 40632 ha i w 99% pokryty jest lasami. Jest on położony na południowych skłonach pasma Przewalskiego, bocznej odnogi Sichote-Aliń, osiągającej maksymalną wysokość 498 m n.p.m. (góra Grabowaja). Został utworzony w 1932 roku i potwierdzony ustawą rządową w 1949 roku, a obecnie jest zarządzany przez Instytut Biologii i Gleboznawstwa Dalekowschodniego oddziału Rosyjskiej Akademii Nauk. W 1978 roku opublikowana została monografia flory i szaty roślinnej tego rezerwatu, a omawiana pozycja prezentuje wyniki powtórnych badań nad tymi zagadnieniami w ćwierć wieku później.

Treść książki wypełniają aktualne wykazy gatunków glonów, mszaków, roślin naczyniowych, grzybów i porostów występujących w badanym rezerwacie, opracowane przez specjalistów od poszczególnych grup organizmów. Stwierdzono tu 327 gatunków glonów, 66 wątrobowców, 220 mchów, 860 roślin naczyniowych, 1840 grzybów i 243 gatunki porostów. Wiele z nich znajduje się na rosyjskiej czerwonej liście ginących i zagrożonych gatunków.

Ta niepozorna książeczka jest wartościowym przyczynkiem do flory Dalekiego Wschodu i prawdziwą kopalnią danych dla chorologów. Niestety, jest ona wydana w typowym, „radzieckim” stylu, bez jakiegokolwiek mapy badanego terenu czy mapy topograficznej ukazującej położenie rezerwatu. Jej monotonię rozjaśniają tylko tablice z kolorowymi zdjęciami grzybów, mszaków i roślin naczyniowych, ilustrujących rzadkie i zupełnie nieznanie europejskiemu botanikowi dalekowschodnie gatunki. – RYSZARD OCHYRA, ul. Fryderyka Zolla 39, 30-898 Kraków, Polska.